

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA

Programové prohlášení kandidáta na rektora Ostravské univerzity

prof. MUDr. Roman Hájek, CSc.

Motto:

„Univerzity, jakými jsou například Bologna, Paříž, Oxford nebo Cambridge, byly stejně staré jako ta naše zhruba na přelomu 12. – 13. století. Vzápětí dosáhly svého vrcholu a posledních 800 let se snaží, aby neudělaly chybu. Mechanismy bývají tuhé, změny opatrné, konzervativnost je logickým principem. Oč lépe je na tom Ostrava! Nesvazují nás staletá pravidla, netíží nás koule středověku, jsme flexibilní, moderní, připravení pružně reagovat na potřeby měnícího se světa. Pustme se tedy do toho a ukažme těm nejslavnějším, že vzdělanost se nepresouvá do Číny, ale do Ostravy...“

(Jan Lata; rektorské volební programové prohlášení v minulosti; bilancující projev na Akademickém dnu Ostravské univerzity, listopad 2022)

Úvodní slovo

Předstupuji před akademickou obcí Ostravské univerzity (OU) jako kandidát na funkci rektora s odhodláním, pokorou a plně si uvědomuji související odpovědnosti. Významnou roli v mém rozhodnutí ucházet se o post rektora Ostravské univerzity měla výzva několika osobností z naší univerzity i mimo ni. Přispěla k němu i naléhavost dnešní doby, která přináší řadu obtížných celospolečenských výzev, výzev i pro naši univerzitu a akademickou obec.

Svou kandidaturu na pozici rektora vnímám nejvíce jako nabídku služby. Chápu ji jako možnost nabídnout nabyté schopnosti, vědomosti, zkušenosti včetně dosaženého mezinárodního rozměru výsledků mé práce. V neposlední řadě nabízím osobní i profesní nadhled, který je nezbytný pro správné vyhodnocování vizí, příležitostí, ale také krizí.

Jako prorektor OU se od roku 2015 podílím na strategických rozhodnutích o směřování naší univerzity. Jsem přesvědčen, že díky nabyté zkušenosti a svým schopnostem hledat a podporovat rozvojové a rozdílové aktivity, dokážu celou univerzitu významně posunout v jejím dalším vývoji.

Domnívám se, že mohu důstojně reprezentovat rektorskou funkci, respektive důstojně reprezentovat v této roli Ostravskou univerzitu. Snažím se být vzorem, za kterým je vidět kvalitně odvedená práce – pevný základ, na kterém je možné dále stavět a rozvíjet jej. Vždy se v mém pojetí jedná o postupný systémový rozvoj a evoluci. Tomu nezbytně předchází to klíčové – pochopení výzvy v její komplexnosti a určení správného směru vývoje.

Univerzita, její činnost a rozvoj, je nedílnou součástí mého života poslední desítky let. Déle než 25 let vykonávám praxi pedagoga a vědce. V roce 2006 jsem byl jmenován profesorem, který na svém pracovišti dbá na kvalitní a moderní výuku studentů a zdůrazňuje nutnost individuálního přístupu ke každému z nich. V rámci své akademické praxe jsem již déle než 20 let v roli školitele studentů doktorských studijních programů, jsem mentorem několika docentů a profesorů. Mohu nabídnout a doložit svůj vědecký potenciál transformovaný v čase do více než 600 publikací a do H-indexu vyššího než 50. Ve své činnosti jsem opakovaně vybudoval a vytvořil funkční týmy podporující se navzájem a dosahující synergií vysokých kvalit a uznání, a to i v evropském rozměru. Důrazně dbám na to, aby mnou vytvořené týmy byly úspěšné a dosáhly samostatnosti a schopnosti dalšího rozvoje nezávisle na mé vlastní osobě. Za posledních 8 let jsem se učil a zdokonaloval v problematice velkých projektových výzev. Jako hlavní řešitel řídím náš největší celouniverzitní projekt „Jsme Ostravská“, na kterém se nějakým způsobem podílí více než polovina akademiků univerzity. Během posledních tří let jsem připravil spolu s řadou dalších kolegyň a kolegů na univerzitě strategický projekt OU LERCO, který na univerzitě dosud nemá srovnatelnou konkurenci a spolu s kolegy ve FN Ostrava jsem připravil k realizaci strategický projekt Moravskoslezského onkologického centra. Po více než tříleté práci jsou tyto dva významné strategické projekty připraveny k podání do příslušných projektových výzev. Kolegyně a kolegové se mnou spolupracující mohou potvrdit koncepčnost a systematičnost mé práce, mezinárodní rozměr mé práce a výzkumu. V neposlední řadě jsem předsedou nadačního fondu, který se věnuje podpoře pacientů s krevním nádorem, spolupráci s patientskými organizacemi a podpoře mladých výzkumníků a lékařů.

Vše výše uvedené bych rád nabídl a zúročil ve prospěch naší akademické obce a naší univerzity jako její rektor.

Klíčová témata

Během posledních 6 let změnila OU zásadně své vnitřní organizační procesy. Dílem k tomu přispělo centrální směřování cílených dotačních programů, ale rozhodující byla novela zákona o vysokých školách z roku 2016. Související nezbytné prováděcí kroky vedly k získání institucionální akreditace a vzniku Rady pro vnitřní hodnocení. Byla to zásadní změna. Za mimořádný počín lze považovat využití transformačního fondu pro stavbu dvou výjimečných budov - univerzitního areálu pro umění, design a zdravý pohyb na Černé louce. Třebaže díky komplikované době nebyl a není průběh stavby rozhodně ideální, trvám na tom, že základní idea a následně i výstup budou pro univerzitu významným rozdílovým milníkem pro třetí roli univerzity – službu společnosti. V krátkodobém horizontu je prioritním úkolem naší univerzity aktivovat navazující činnosti tak, aby obě budovy sloužily jak naší univerzitě, tak celé společnosti. Musíme

spoluúčast Ostravské univerzity. Zcela jistě budování jakékoliv další infrastruktury zaslouží velkou diskusi a pečlivou přípravu, pokud se k realizaci v plné šíři rozhodneme.

Mezi důležité strategické aktivity v oblasti **„Excelentní vědou k rozvoji poznání“** patří projekty LERCO a REFRESH. Pokud je dobře uchopíme, mohou přinést zásadní akceleraci výzkumných aktivit napříč naší univerzitou ve střednědobém horizontu. Tyto projekty, zvláště pak projekt LERCO, významně zlepší podmínky pro rozvoj vědy a výzkumu na naší univerzitě. Nelze je považovat za rozdílové. Jednoduše je velmi potřebujeme, aby se náš limitovaný vědecký výkon mohl významně navýšit a mohli jsme být více konkurenceschopní a získávat více dotací. Jsou to projekty stabilizační, neboť do rozpočtu zúčastněných fakult přispějí stovkami milionů Kč na personální náklady.

Mezi rozvíjená témata by mělo patřit doktorské studium, které je úzce spjato s vědou. Nejsme v situaci vyzrálejších univerzit, které řeší „never-ending“ kvalitu a úspěšnost doktorských programů. Naše univerzita kromě jiného musí řešit i nízké počty doktorských programů, které limitují objem peněz získaný z řady dotačních titulů a obecně za výkon. Obdobná je situace v oblasti spolupráce s aplikovanou sférou a komercializace výstupů výzkumu s adekvátní ochranou duševního vlastnictví. Základy byly položeny. Máme funkční Centrum pro transfer poznatků a technologií OU. Potřebujeme další systematický vývoj a významnější akceleraci v této oblasti. Zde nelze čekat zásadní ekonomické přínosy ve střednědobém horizontu, nicméně jde o potencionální možné základy pro vícezdrojové financování univerzity v dlouhodobém horizontu.

Za strategický pro oblast **„Internacionalizace“** může být označen úspěch v projektu aliance Evropských univerzit a v jiných mezinárodních projektových výzvách, zvláště pak ve výzvách s významnou dotací. Kvalitnější koordinace v rámci internacionalizačních aktivit a synergie s aktivitou směřovanou na využití evropských fondů pro oblast vědy a vzdělávání mohou být zásadní pro navýšení a stabilizaci rozpočtu, což je pro tuto oblast a její systematický rozvoj a personální zabezpečení potřebné.

V případě zvolení rektorem, se zavazuji přidat k výše uvedeným rozpracovaným strategickým aktivitám tři **rozdílové** aktivity.

1. Evropské fondy

Za strategické pro akceleraci rozvoje vědy a výzkumu, ale i řady dalších rolí Ostravské univerzity, je důležité zacílit na evropské zdroje financování výzkumu. Máme zde velký vnitřní dluh. Věřím, že Ostravská univerzita již dozrála k tomu, že je schopna se zapojit více aktivně a především úspěšně do evropských soutěží typu Horizon Europe nebo ERC, do celoevropských společenských projektů. Potřebujeme být více kompetitivní, lépe a často zapojení do komplexních excelentních projektů, potřebujeme vyšší stupeň internacionalizace našeho výzkumu a jiných aktivit. Takové projekty díky objemu získaných financí mohou napomoci stabilizovat ekonomickou kondici univerzity, udržet nejschopnější akademiky a vědce. Obecně peníze získané z projektů podstatně navyšují mzdy významné části akademiků a dalších zaměstnanců Ostravské univerzity.

udělat vše proto, abychom zde na ukázkovém příkladu v krátkodobém horizontu skutečně naplnili i společenskou roli a odpovědnost univerzity. V tomto případě cíleně především ve spolupráci se statutárním městem Ostrava.

Za důležitou součást mého programového prohlášení považuji deklaraci realizace strategického záměru Ostravské univerzity. Podrobně jsou témata rozpracována v platném strategickém záměru OU na období 2021-2025, ve kterém je postupně naplňováno šest základních priorit: *Kvalitní výukou ke vzdělanosti; Excelentní vědou k rozvoji poznání; Univerzita PRO společnost; Internacionalizace; Lidé, zázemí a technologie; Komunikace jako základ spolupráce.*

V pozici rektora bych jednoznačně podpořil realizaci těchto vytyčených cílů. Je nezpochybnitelnou povinností každého rektora dbát na to, abychom se v jednotlivých činnostech kontinuálně zlepšovali. **Budme si však vědomi faktu, že tento plán byl vypracován v jiné době, než je ta stávající.** Při dodržení strategického plánu a zohlednění stávající ekonomické kondice OU a významných vnějších vlivů (pandemická situace, energetická situace, inflace) bude rozvoj a zlepšování velmi obtížné. Doba se změnila. Válka, ekonomická nestabilita a především nejistota mají celosvětový a celospolečenský dopad. Pokud na tuto změnu dostatečně flexibilně nezareagujeme, může se rozvoj Ostravské univerzity velmi omezit.

Univerzita – to jsou především lidé! Nelze ignorovat stav, kdy se řadě akademiků a pracovníků naší univerzity změnil významně životní scénář, respektive řada z nich začíná čelit významným ekonomickým osobním problémům. Kvalita života a podmínky „well-being“ jsou významně ovlivněny. Potřebujeme hledat, nacházet a realizovat stabilizační a rozdílová řešení relevantní k dnešním výzvám. Jednoduché floskule, že se „musíme zlepšovat“ v době blahobytu možná stačily, teď jistě stačit nebudou. Dílčí přerozdělování, racionalizace a zefektivnění činností, spravedlivé dělení rozpočtu jsou obecně správné a uplatnitelné nástroje, ale nejsou ani stabilizační, ani progresivní, ani rozdílové.

Zaměřím se výhradně na rozdílové aktivity. Aktivity, které považuji za důležité pro významný rozvoj Ostravské univerzity ve střednědobém, případně dlouhodobém horizontu. Aktivity, které mohou stabilizovat naši situaci a podpořit rozvoj. Je důležité, aby takové aktivity byly spojeny s významným přísunem dotačních nebo „fundraising“ peněz. Cílem je zlepšit podmínky pro studentský a akademický život. Cílem je najít zdroje pro lepší ocenění práce našich akademiků a zaměstnanců.

Důležitým strategickým krokem v **oblasti výuky** je využití potenciálu autonomního rozhodování o studijních programech a jejich náplni dané získáním institucionální akreditace, kterou jsme v roce 2022 úspěšně obhájili. Je to šance ke zlepšení kvality studia, která by neměla být neutralizovaná formálním přístupem. Cíl je dán – lépe vzdělávat studenty. Velmi pozitivně vnímám aktivity, které nasvědčují, že zde konáme. Projekt „Klinická škola“ považuji za možný strategický projekt rozdílového charakteru ve střednědobém a dlouhodobém horizontu. V kontextu našich možností a stávající doby je důležité k systematickému rozvoji této komplexní aktivity získat významnou finanční projektovou podporu. V případě rozhodnutí o stavbě související infrastruktury pro moderní typ výuky bychom měli hledat takové zdroje, které nevyžadují finanční

2. Fundraising

Jedním z dílčích, ale při dobré konstelaci významných řešení v dnešní velmi ekonomicky těžké době, může být úspěch v systematickém fundraisingu. Naše univerzita má co nabídnout, ale aktivita v této oblasti je z naší strany minimální. Jsem si jistý, že v krátkodobém horizontu budeme úspěšní přinejmenším tak, abychom z takto získaných finančních zdrojů významně podpořili třetí, pro mě zcela zásadní rozdílovou aktivitu uvedenou níže. Naše ambice by však ve střednědobém horizontu měly být větší. Za úspěch bych považoval vznik významného interního fundraisingového fondu Ostravské univerzity na podporu vybraných činností, projektů či aktivit prospěšných pro významnou akceleraci rozvoje naší univerzity, aktivit prospěšných pro naše studenty.

3. Univerzita pro mladé

Naše univerzita je mladá. Budu polemizovat s úvahou rektora Jana Laty citovanou v úvodu. I mladá univerzita se během krátké doby může stát „vnitřně“ starou. Jsme skutečně flexibilní, moderní a schopni pružně reagovat na potřeby měnícího se světa? Je stále nezbytné se ujistovat a v reálné praxi ověřovat, zda tomu tak je. Jsou tu nástroje působící proti „mladosti“. Patří mezi ně například obecně velmi konzervativní mechanismy řízení školství v ČR, extrémně zabezpečená, administrativně komplikovaná a vyčerpávající pravidla pro dotační výzvy a projekty a velmi cílené nasměrování řady dotačních titulů. Patří sem však také jisté opotřebování a riziko ztráty motivace našich akademiků a pracovníků související s neustálým vysokým nasazením.

Chtěl bych vytvořit rozdílový nástroj preventivně působící proti zapouzdření a konzervativnímu přístupu. **Rád bych vytvořil „JUNIOR BOARD“ Ostravské univerzity** - platformu pro rozvoj Ostravské univerzity jejími studenty, mladými vědci a mladými akademiky. Agendou této platformy bude široká paleta aktivit s hlavním hodnotícím parametrem - prospěšnost pro rozvoj OU. Jsem přesvědčen, že takový počín může být ve střednědobé perspektivě jedním z významných faktorů našeho rozvoje, ale také například důvodem příchodu mimořádně nadaných studentů.

Ostravská univerzita má aktivní a činorodé studenty, ať už jsou součástí studentských spolků či jde o neformální uskupení studentů. Jejich aktivity jsou dlouhodobě podporovány a budou podporovány nadále. V aktivitách junior boardu jde o další rozměr - začlenění studentů do řešení reálných výzev a projektů univerzity. Praktické zkušenosti a osvojení si řady dovedností v průběhu řešení projektu. Zpětné vazby z reálného života v průběhu řešení projektů mohou významně napomoci rozvinout řadu kompetencí důležitých pro uplatnění absolventů v reálné praxi.

Role rektora

Roli rektora vnímám komplexně. Rektor má být inspirativním lídrem ochotným vést a rozhodovat. Musí důstojně reprezentovat univerzitu a prosazovat důsledně její zájmy. Má hájit klíčové hodnoty, na kterých jsou univerzity postaveny – bránit akademické svobody, etické normy, důsledně prosazovat demokratické principy a zastávat pevně a zásadové postoje. Měl by reagovat aktivně na aktuální výzvy či krize a celospolečenské

dění. Má být odpovědným správcem, ale také tím, kdo přináší i nové vize a iniciuje či usnadňuje progresivní aktivity. Rektor by si měl být vědom i limitací jeho postavení dané vysokoškolským zákonem a respektovat je, být v této věci pokorný.

V každodenní praxi vidím významnou roli rektora v překonávání komunikačních bariér. Měl by mít sadu taktických nástrojů, které umožňují a podporují kontinuální otevřenou a pravdivou komunikaci napříč univerzitou, podporují iniciaci dialogu. Hledání společných zájmů a jednoty v různorodosti obvyklé v univerzitním prostředí je dlouhodobý nekončící proces. Jsem přesvědčen, že větší zapojení studentů, akademiků a senátorů do řešení problémů, umožní hlubší pochopení komplexnosti výzev, ozřejmění očekávání jednotlivých aktérů a ve výstupu pomůže následnému hledání řešení. Považuji práci v týmech za jednu ze základních manažerských dovedností mnou dlouhodobě prosazovaných a realizovaných. Považuji za důležité diskutovat s akademickým senátem Ostravské univerzity nastavení aktivního propojení, komunikace a také společné práce na definovaných úkolech důležitých pro rozvoj univerzity.

Jednu z koncepčních komunikačních aktivit bych zaměřil na překonávání informačních bariér mezi fakultami. Naše univerzita nemá vlastní kampus, což je přirozenou překážkou větší interakce mezi fakultami navzájem. Jedním z výstupů mezinárodního auditu v rámci našeho celouniverzitního projektu byla nízká informovanost studentů i akademiků o činnosti, aktivitách, ale i úspěších jiných fakult. Je velmi pravděpodobné, že společný kampus již naše univerzita nebude mít. O to větší úsilí musíme dlouhodobě vynaložit k překonání této nevýhody.

Chtěl bych, aby naše univerzita byla otevřenější a aktivnější ve spolupráci s dalšími univerzitami v Moravskoslezském regionu, našimi nejbližšími partnery. Udělali jsme mimořádný krok při přípravě projektů LERCO a REFRESH, který se může ukázat jako velmi významný pro spolupráci s VŠB-TUO v budoucnosti. Hlavní řešitel projektu LERCO, kterým je OU, rezervoval díl rozpočtu v projektu pro synergické aktivity VŠB-TUO, která jako hlavní řešitel projektu REFRESH udělala totéž ve prospěch OU. Je to výborný příklad, jakými nástroji lze dosáhnout velmi nenásilně větší spolupráce mezi dvěma univerzitami. Věřím, že takové postupy jsou přínosem pro obě univerzity a možná tento konkrétní bude akcelerátorem užší spolupráce v budoucnosti.

Jednou z rolí, velmi dobře aktivovanou stávajícím rektorem, jsou univerzitní společenská setkání, sportovní, hudební a kulturní aktivity budující sounáležitost s univerzitou. Budu tyto aktivity kontinuálně podporovat a napomáhat je rozvíjet.

Závěr:

Jako rektor udělám vše pro tuto vizi. Naše univerzita bude metropolitní univerzitou, která svojí velikostí a aktivitami naplňuje významně všechny role včetně celospolečenské role s dominantním vlivem v oblasti města Ostravy a Moravskoslezském kraji, pro které bude významným partnerem. Bude platit, že je univerzitou pro mladé schopnou dát studentům rozdílové příležitosti a následně je jako absolventy vybavit užitečnými kompetencemi pro život. Sebevědomí a reálný náhled umožní univerzitě nesledovat a nestresovat se „žebříčky“. Nebude se snažit dosáhnout ve střednědobém horizontu

největší univerzity v ČR, když je to možné snad jen v dlouhodobém horizontu. Bude pečovat o důstojné přátelské prostředí napomáhající rozvoji tvůrčího potenciálu. Bude aktivně a efektivně realizovat svůj dlouhodobý plán, jehož cílem je kvalitní výuka studentů. Bude směřovat k cíli být výzkumnou univerzitou. Bude významným centrem společenského a kulturního života. Bude systematicky zlepšovat svoji kvalitu a zvládne se prosadit v evropském kontextu.

Progresivní růst bude znamenat možnost posílení a zkvalitňování fakult, významné zvýšení počtu studentů a pravděpodobně i zvýšení počtu fakult na Ostravské univerzitě v budoucnosti. Bude-li to nutné, bude usilovat o prosazování komplexních systémových změn nejen na úrovni univerzit, ale i státu a společnosti.

Bylo by mi ctí a velkým závazkem být rektorem takové univerzity.

V Ostravě 17.11.2022

Roman Hájek